

EDUCAR AMB SENTIT DE L'OBSERVACIÓ ALS OBJECTIUS

UN MANUAL PER A LA PREPARACIÓ D'OBJECTIUS

Esplais
MCECC

ÍNDEX

EL PROCÉS EDUCATIU

3

1- OBSERVACIÓ: ANÀLISI DE CONTEXT

4

2- IDENTIFICAR LES NECESSITATS

5

3- ANALITZAR ELS MITJANS EDUCATIUS

6

FITES EVOLUTIVES SEGONS ELS MITJANS EDUCATIUS

7

EL MARC EDUCATIU O INSTITUCIONAL

8

EL QUOTIDIÀ I L'ACTIVITAT

9

4- REDACTAR ELS OBJECTIUS

10

EL PROCÉS EDUCATIU

Els educadors i educadores som, sobretot, observadors i observadores de la realitat en què vivim. Aquesta observació ha de ser curiosa i ens ha de permetre detectar les mancances i les necessitats dels infants i joves dels diferents col·lectius amb els quals duem a terme la nostra tasca educativa.

Aquesta detecció de necessitats és el punt de partida per elaborar la nostra proposta educativa, que ha d'estar alineada amb els nostres valors. A través d'aquesta proposta, pretenem reduir la distància entre l'estat actual detectat dels infants i joves i l'estat ideal que volem assolir, tal com queda definit en l'ideari.

Per tal d'aconseguir una tasca educativa veritablement transformadora i integral, aquest estat ideal es concreta i es fa visible a través dels objectius.

A- OBSERVACIÓ: ANÀLISI DEL CONTEXT

L'observació és el primer pas del procés educatiu i ens permet conèixer la realitat dels infants i joves amb qui treballem. Perquè sigui útil, ha de ser concreta, neutra, sistemàtica, compartida i continuada, diferenciant sempre l'observació de la interpretació i la valoració.

B- IDENTIFICAR LES NECESSITATS

A partir de l'observació i l'anàlisi del context, podem detectar les necessitats i mancances dels infants i joves. Per fer-ho adequadament, és important tenir en compte el seu moment evolutiu i les diferents dimensions del desenvolupament personal i social.

C- ANALITZAR ELS MITJANS EDUCATIUS

Per tal de plantejar uns objectius educatius coherents i realistes, cal conèixer els mitjans educatius de què disposem. El grup, les activitats, el quotidià, el monitoratge i el marc institucional són eines fonamentals que orienten i donen sentit a la nostra acció educativa.

1- OBSERVACIÓ

ANÀLISI DEL CONTEXT

El primer pas és observar la realitat i detectar les necessitats dels infants i joves per poder dur a terme la nostra tasca educativa. Tota acció educativa es desenvolupa en un context i un grup concrets. Per tal de realitzar una tasca educativa inclusiva i adequada, cal tenir un bon coneixement del grup i del seu entorn, ja que les necessitats de cada infant són diferents segons el seu marc social, econòmic i emocional, entre d'altres factors.

L'observació ens portarà a una anàlisi per arribar a un judici posterior. Serà un error interpretar o treure conclusions en el moment d'observar. Per tant, els passos adequats a seguir passaran per observar, analitzar i valorar.

PAS 1: OBSERVAR

Registrar fets concrets

PAS 2: ANALITZAR

Interpretar la informació

PAS 3: VALORAR

Extreure conclusions

QUALITATS D'UNA BONA OBSERVACIÓ

1- NEUTRA

Cal evitar judicis de valor, intuïcions o interpretacions prèvies, i assegurar una recollida d'informació fiable i objectiva.

2- CONTINUADA

És necessari realitzar observacions de manera regular i sostinguda per entendre l'evolució dels infants i joves.

3- CONCRETA

S'ha de centrar en fets concrets, registrant la informació abans d'interpretar-la, per evitar conclusions subjectives en el moment d'observar.

4- SISTEMÀTICA

Ha d'estar organitzada i definida prèviament, tenint clar qui observem, quan, on, què i amb quina finalitat.

5- COMPARTIDA

És recomanable que diversos monitors i monitores observin i contrastin informació per reduir la subjectivitat i millorar l'objectivitat.

2- IDENTIFICAR LES NECESSITATS

Un cop realitzada una bona observació de l'infant, del grup i del seu entorn i context, podrem disposar d'una anàlisi realista de les seves característiques. El següent pas, doncs, serà detectar les mancances i les necessitats existents.

Tanmateix, per completar aquesta detecció, és imprescindible conèixer les necessitats pròpies de cada edat i de les **diferents dimensions evolutives**. Això ens permetrà identificar amb més precisió què cal treballar i on focalitzar la nostra tasca educativa.

Per exemple, si en una primera observació detectem que un infant de 3 anys no és capaç d'agafar correctament el llapis, no necessàriament es tracta d'una mancança. Pot ser que, simplement, pel seu moment evolutiu, el seu desenvolupament físic encara no li permeti fer-ho.

DESENVOLUPAMENT DE LES DIMENSIONS EVOLUTIVES

Tenir aquesta taula present ens ajuda a entendre millor les característiques dels nostres infants i joves.

	3-5 ANYS	6-8 ANYS	9-11 ANYS	12-14 ANYS
Física o psicomotriu	Desenvolupament neurològic molt important, poc control del cos i incansable exploració de l'entorn.	Aprenentatge de la coordinació. Intensa expansió motriu.	Domini del cos important i desenvolupament d'habilitats i destreses.	Trencament de l'equilibri físic i fragmentació de l'esquema corporal.
Afectiva i emotiva	L'adult és una font de seguretat. Gran egocentrisme.	Falta de seguretat. Exterioritza els sentiments. Ambivalència d'emocions (tendeix als extrems).	Por al ridícul. Afectivitat centrada pel grup.	Crisi d'identitat. Poc control afectiu. Cerca d'autonomia i independència.
Intel·lectual	Pensament concret i subjectiu. L'edat del "Per què?". Gran imaginació.	Pensament encara concret però més raonat.	Capaç de reflexionar i emetre judicis.	Pensament abstracte i objectiu. Idealista.
Social i moral	Inici de la socialització. L'adult diu el que està bé.	Més independència de la família. Grups poc estables. Moral de l'adult.	Afirmació de la colla (amb membres del mateix sexe). Moral influïda pel grup.	Crisi de valors rebuts. Inici de la creació d'una moral pròpia. Grups més reduïts. Rebuig de l'autoritat
Transcendent	Visió misteriosa i màgica.	Visió antropomòrfica i màgica.	Simbolització i socialització de la pròpia experiència.	Interiorització i personalització de l'experiència. Desconfiança i dubtes.

3- ANALITZAR ELS MITJANS EDUCATIUS

Per últim, per poder redactar uns bons objectius, específics i realistes, cal tenir ben clar quines són les eines de què disposem per desenvolupar-los.

Els mitjans educatius són els mediadors de la relació que els monitors i monitores estableixen amb els infants i joves, i estan estretament vinculats al nostre model d'intervenció i als objectius educatius que ens plantejem. Es tracta, doncs, de les **eines** que utilitzarem per assolir aquests objectius.

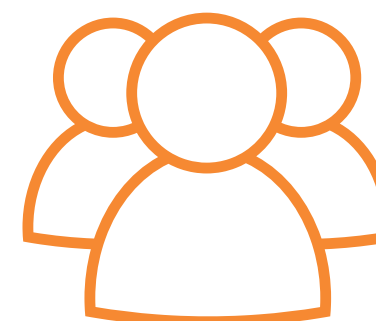
1- MARC INSTITUCIONAL

Context general on es desenvolupa l'acció educativa: l'espai físic, l'entorn social i la institució que organitza l'activitat (escola, esplai, casal, etc.). Defineix les normes, recursos i valors.

2- EL GRUP

És el conjunt de participants. Té dinàmiques pròpies (relacions, rols, cohesió) que influeixen en l'aprenentatge i la convivència.

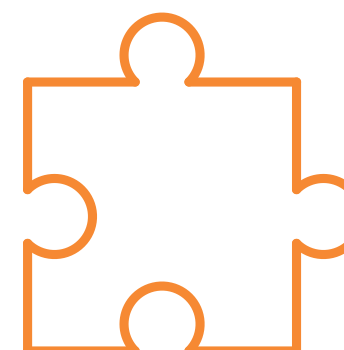
3- EL QUOTIDIÀ

Són les situacions del dia a dia (rutines, hàbits, moments informals). És molt important perquè educa de manera constant, fins i tot sense activitats planificades.

4- L'ACTIVITAT

Són les propostes educatives concretes (jocs, tallers, dinàmiques). Tenen uns objectius, una metodologia i una intencionalitat pedagògica.

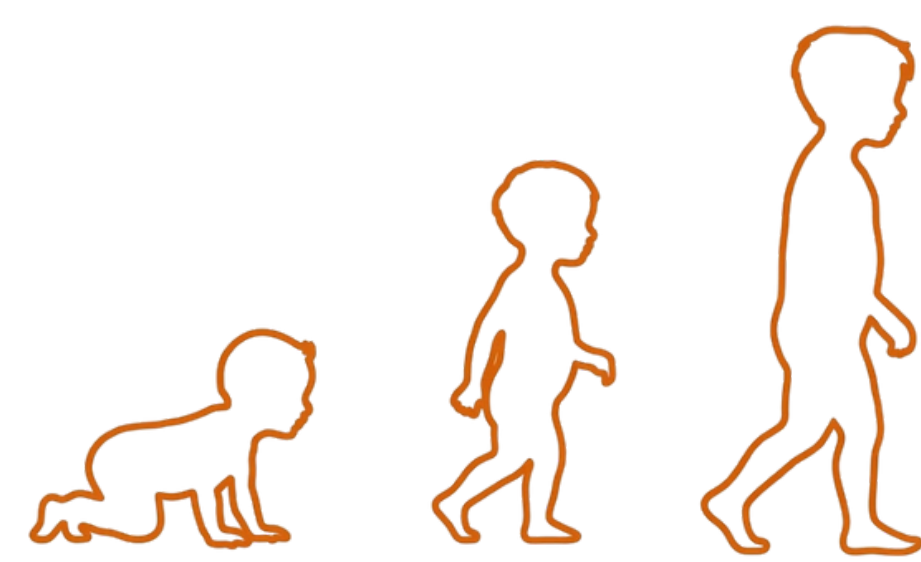
5- EL MONITOR O MONITORA

És la persona educadora que acompanya el grup. Guia, observa, intervé i crea un ambient segur i educatiu, adaptant-se a les necessitats dels participants.

FITES EVOLUTIVES SEGONS ELS MITJANS EDUCATIUS

A continuació, us adjuntem una taula amb les diferents necessitats que poden presentar els infants amb relació als diversos mitjans educatius segons la seva edat:

	3-5 ANYS	6-8 ANYS	9-11 ANYS	12-14 ANYS	15-17 ANYS
Característiques L'infant es troba en un moment evolutiu...	D'una gran necessitat afectiva i relacional. Sensorial i d'experimentació.	En què manifesta una necessitat desbordant per moure i utilitzar el cos.	D'emancipació de la família. Importància del grup. Capacitat d'esforç i agilitat. Pensament abstracte.	Emocionalment conflictiu. Forta necessitat d'identificació. Rebuig de l'autoritat adulta.	De cerca d'identitat pròpia. Definició d'interessos i escala de valors.
Activitats Preferentment han de ser del tipus...	Curtes, senzilles i manipulatives. De descoberta i experimentació. Expressió simbòlica i artística. Amb imaginació.	Curtes i variades. Inici d'hàbits manuals. Expressió corporal i plàstica. Jocs amb normes clares.	Més llargues. Treball intel·lectual (observació, classificació...). Descoberta de l'entorn. Tallers i habilitats manuals.	De reflexió i crítica. Debat. Aventura. Tallers d'interès específic.	Proposades i gestionades pels joves. Impliquen responsabilitat i iniciativa. Treball més autònom.
El grup Cal tenir-ho en compte perquè...	Inici de socialització. Relació amb iguals. Primeres experiències de grup.	Grup important. Comencen conflictes i aprenentatge de gestió. Relacions espontànies.	Grup molt important. Sentiment de pertinença. Diferències individuals visibles. Inici del treball en equip.	Petits grups d'amics. Autogestió del grup. Relacions més profundes.	Relacions consolidades. Autonomia i iniciativa. Vincles més estables.
El quotidià	Hàbits bàsics. Rutines i ordre. Aprenentatge a través del dia a dia.	Treball d'autonomia persona. Importància de la higiene i alimentació. Responsabilitats petites.	Recordar allò après. Assumir responsabilitats. Autonomia progressiva.	Consolidació d'hàbits. Responsabilitats més grans. Coherència en accions.	Autonomia elevada. Participació activa. Responsabilitat en el grup.
El monitor o monitora Té com a funció primordial...	Referent afectiu. Acompanya i dona seguretat.	Model i guia. Ajuda a créixer en autonomia.	Referent de normes i valors. Assigna responsabilitats.	Acompanya i genera confiança. Fomenta pensament crític.	Acompanyament més horitzontal. Suport en decisions. Guia sense imposar.

EL MARC EDUCATIU O INSTITUCIONAL

Aquesta taula mostra com es manifesten els diferents mitjans segons el marc educatiu on es desenvolupa l'activitat.

	Equip monitors/es	Grup d'infants	Activitats	Entorn	Hàbits
Centre setmanal (esplai, agrupament...)	Voluntariat. Treball en equip. Molt cohesionat. Reunions setmanals. Planificació prèvia. Menys control.	Nens/es del mateix barri/escola. Alguns es veuen poc per setmana. Educació més progressiva.	Jocs, tallers, esports, trobades. Centres d'interès, Molts nens i recursos. Limitació horària.	Barri, poble o ciutat. Entorn natural.	Ordre. Respecte al material i entorn. Higiene. Resolució de conflictes. Puntualitat. Socialització.
Casal d'estiu	Voluntariat. Monitors fixes i alguns esporàdics. Diari. Coordinació intensa.	Fets grups informals. Es coneixen de l'esplai o barri.	Tallers, jocs, esports. Centres d'interès. Activitats diferents a l'escola.	Urbà. Barri, poble o ciutat. Escola, centre cívic.	Higiene. Ordre. Menjar. Puntualitat. Relació social.
Ruta	Voluntariat. Més cohesió. Més autonomia. Més cansament.	Alguns ja es coneixen. Educació més intensa. Conflictes possibles	No hi ha tants recursos materials. Limitació d'infraestructures.	Vius a la natura.	Higiene amb pocs recursos. Relació social. Economització dels recursos. Respecte al medi ambient.
Campaments	Voluntariat. Grup cohesionat. Relació intensa. Convivència intensa.	Organitzats per edats. Es coneixen entre ells. Augment de la convivència.	Més diversitat d'activitats que ruta. Menys recursos que colònies. Problemes amb climatologia.	Vius a la natura.	Treball en equip. Autonomia. Relació amb la família.
Colònies	Voluntariat. Grup cohesionat. Relació intensa. Convivència intensa.	Organitzats per edats. Es coneixen entre ells. Augment de la convivència.	Jocs, tallers, grans jocs. Centres d'interès. Descobertes.	Casa de colònies (bosc, poble, riu).	Hàbits alimentaris. Higiene. Ordre. Respecte a l'entorn. Relació personal. Trencament amb la família.

**També s'han de tenir en compte les diferents normatives a què estarem subjectes en funció d'on desenvolupem l'activitat.*

EL QUOTIDIÀ I L'ACTIVITAT

Us presentem un quadre de guia de centres d'interès per treballar amb les diferents edats.

Edat	Temàtica	Etapla evolutiva	Exemples
6-8 anys		• Gran desenvolupament psicomotriu, força i resistència física. • Dificultat per mantenir l'atenció durant molta estona. • Necessiten combinar activitats mogudes amb moments més tranquils. • Gaudeixen experimentant i descobrint coses noves. • Els motiven les històries, la fantasia i els contes. • Comencen a diferenciar realitat i ficció. • És important utilitzar recursos visuals, creatius i un llenguatge entenedor. • Cal fomentar el raonament i la curiositat.	• Éssers màgics: fades, bruixots, follets... • Herois i altres personatges fantàstics: pirates, personatges amb poders especials. Alguns títols que ens poden inspirar: • Harry Potter i el misteri de... (podem posar el nom de la casa de colònies, el poble, l'espai...). • Els increïbles nens de l'esplai X. • Els pirates del Carib i el cofre amagat.
9-11 anys		• Millora de les habilitats físiques, la destresa i la concentració. • Poden seguir històries i activitats més complexes. • Interès pels jocs d'equip i la competitivitat. • Etapa d'aprenentatge constant i moltes preguntes. • Gran capacitat d'observació. • Curiositat per descobrir l'entorn natural i social. • Important treballar l'autoconeixement i l'acceptació personal.	• Activitats relacionades amb l'aventura, el misteri i la descoberta. • Espies, detectius, organitzacions secretes. Alguns títols que ens poden inspirar: • Detectiu Conan • Tadeo Jones • Inspector Gadget • Indiana Jones • Men in Black
12-14 anys		• Inici de l'adolescència amb molts canvis físics, emocionals i socials. • El grup i les relacions socials es tornen molt importants. • Pas progressiu dels rols infantils als adults. • Augmenta la capacitat de raonar, discutir i opinar críticament. • Les històries encara funcionen, però amb un component més realista. • Poden interessar els jocs de rol i debats. • Cal potenciar l'escolta activa, la reflexió i el respecte per opinions diverses.	• Activitats relacionades amb personatges reals i més racionals. • Jocs de rol. • Personatges, programes, concursos, etc. que siguin actuals i puguin veure a la televisió o al cinema. Alguns títols que ens poden inspirar: • El Senyor dels Anells • Les Cròniques de Nàrnia • Joc de Trons
15-17 anys		• Construcció de la identitat personal i autonomia. • Necessitat de descobrir qui són i què volen. • Importància de l'autocontrol i la conducta responsable. • Molta influència de les amistats, gustos i imatge personal. • Busquen referents, valors i sentit de pertinença. • L'educador té un paper de suport i guia. • Cal fomentar la reflexió crítica, la responsabilitat i el compromís social.	• Històries, programes televisius o pel·lícules relacionades amb la superació personal. • Models de vida, pensament, creences diferents. • Fils conductors relacionats amb el compromís, la responsabilitat i el voluntariat. Alguns exemples que ens poden inspirar: • Tribus urbanes • Programes de supervivència (Supervivientes, Pekín Express, etc.) • Voluntariat i premonitors/es

4- REDACTAR ELS OBJECTIUS

Amb les necessitats detectades i tenint en compte els mitjans educatius i els nostres valors, recollits a l'ideari, podem redactar els nostres objectius.

Els objectius són aquells comportaments i actituds esperats en els infants i joves que participen en les activitats dels nostres espais com a resultat de la nostra intervenció educativa. Per assolir-los, disposem dels diferents mitjans educatius.

OBJECTIUS GENERALS

- Són difícils d'assolir i es necessita més temps per aconseguir-los.
- S'elaboren a partir de l'ideari.
- Solen ser difícils d'avaluar.
- Són molt amplis. Engloben tot allò que volem assolir, per exemple, d'alguna de les dimensions de les persones.

OBJECTIUS CONCRETS

- Solen assolir-se de manera més immediata.
- Són fàcils d'avaluar i s'assoleixen a curt termini.
- Solen definir aspectes més específics que els generals.
- Assolir-ne uns quants pot permetre assolir un objectiu general.

INDICADORS

Tots aquests objectius han d'anar acompanyats d'una bona definició d'indicadors, que permetin fer-ne un seguiment i una avaluació acurada.

Es diferencien dels objectius concrets en el fet que no són allò que volem treballar directament, sinó evidències que ens permeten comprovar si l'objectiu general s'ha assolit correctament.

MÈTODE SMART

Per redactar els objectius concrets, pot ser útil tenir present el mètode SMART.

SPECÍFIC
CLARS I COHERENTS

MESURABLE
QUE ES PUGUIN AVALUAR

ASSOLIBLE
ADEQUATS A LES POSSIBILITATS DEL GRUP

REALISTES
COHERENTS AMB EL CONTEXT

TEMPORALITZATS
SITUATS EN UN PERÍODE DE TEMPS

EL MONITOR/A HA DE SER CAPAÇ DE...

POSSIBLES VERBS PER ELABORAR OBJECTIUS

Conèixer...	Participar...	Donar importància a...
Ser capaç de...	Dir...	Integrar...
Aprendre...	Aportar...	Utilitzar...
Entendre...	Comunicar-se...	Regular...
Descobrir...	Reforçar...	Comportar-se...
Adonar-se de...	Obrir-se...	Dialogar...
Reflexionar...	Cooperar...	Prendre consciència de...
Responsabilitzar-se de...	Ajudar...	Raonar...
Acceptar...	Crear...	Reconèixer...
Assumir...	Manifestar...	Pensar...
Tenir cura de...	Manifestar-se...	Saber...
Actuar...	Ser crític...	Tenir...
Actuar d'acord amb...	Ser sensible a...	Aplicar...
Mantenir...	Contemplar...	Tractar de...
Coordinar...	Observar...	Estar...
Fer-se propi...	Lluitar...	Compartir...
Desconnectar-se de...	Denunciar...	Veure...
Aplicar...		Relativitzar...

POSSIBLES FINALS PER ELABORAR OBJECTIUS

...funcionament del grup amb la pròpia participació.	...maneres de tenir cura del propi cos.
...grup obert.	...possibilitats i límits físics.
...la gent i els costums del propi entorn.	...canvis fisiològics del propi cos.
...els trets comuns del caràcter de la gent de l'entorn.	...el món de la imaginació, separat del de la realitat.
...trets principals de la pròpia cultura.	...capacitat creativa.
...la pluralitat cultural.	...anàlisi crítica de la realitat.
...problemàtica cultural, social i política del país.	...pròpies reaccions.
...costums i festes del país.	...pròpies emocions.
...diversitat humana.	...el món interior.
...relació humanitat-natura en la història.	...necessitat d'unes normes de comportament.
...origen i evolució de la humanitat.	...les tasques assignades.
...recursos naturals.	...pròpia escala de valors.
...cicles de la natura.	...informació que rebem.
...paradigma científic.	...realitat emocional pròpia.
...la natura.	...l'activitat del cos amb els canvis fisiològics.
...vida en totes les seves formes.	...valors.
...desequilibris que la humanitat provoca.	...material personal i material comú.
...paper de l'Església.	...propis errors.
...actes de la comunitat.	...els altres.
...tal com s'és.	...tothom és d'una manera diferent.
...coses materials.	...qualitats i defectes dels altres.
...independent de les coses materials.	...angoixes i anhels dels amics i amigues.

... REDACTAR UN OBJECTIU!

Esplais MCECC